

Verslag van een ‘doceerverblijf’ aan de CUCG (*Catholic University of Ghana*) en bevindingen m.b.t. mogelijke samenwerking met/ondersteuning vanuit NIII

door Ger Paulussen april/mei 2004

Ervaringen, impressies en verdere gegevens

N.B. Voor wat betreft het aspect ‘gegevens’ probeer ik om niet teveel in herhaling te vallen ten opzichte van een eerder stuk dat ik al vóór mijn vertrek op mijn web-site /Ghana heb geplaatst.

Inhoud: Ervaringen, impressies en gegevens m.b.t.

1. In het algemeen over Ghana en het Ghanese onderwijs
2. Het CUCG (*Catholic University College of Ghana*)
3. De ICTS-faculteit van het CUCG
4. Onderwijs aan het CUCG : beleid, problemen/beperkingen, wensen
5. Behoeften aan ondersteuning/samenwerking
6. Conclusies en aanbevelingen
7. [te verwachten] Leefomstandigheden/opvang voor gastdocenten

ad 1) In het algemeen over Ghana en het Ghanese onderwijs

Ofschoon het wettelijke minimumloon in Ghana momenteel op iets meer dan 1 Euro per dag ligt en de werkloosheid hoog is, hoort Ghana toch bij de relatief ‘al aardig ontwikkelde’ landen van Afrika. Voor mij was heel opvallend, dat ik tijdens de bijna 4 weken in Sunyani er geen enkele bedelaar gezien heb! (en in de hoofdstad Accra maar een paar.) Op de een of andere manier moet ‘de rijkdom/armoede’ [oneerlijk] verdeeld zijn, maar hoe is niet zo direct zichtbaar.

Het zuidelijke deel is heel vruchtbaar en iedereen lijkt wel ergens een stukje land te hebben, waarop iets verbouwd kan worden en niemand lijkt honger te hebben.

Op de een of andere manier is het een heel ‘ondernemend’ volk; ik heb vaker uitdrukkingen gehoord als: ‘*All are buying and selling, but nobody produces...*’. Het barst er van de winkeltjes, kraampjes, stalletjes e.d. , maar een vrouw, die daar langs de kant van de weg kookbanaan roostert en voor 5 eurocent per stuk verkoopt, kan toch echt géén riant inkomen hebben. Een vorm van ‘ondernemend zijn’ is ook het zogenaamde ‘*seeking green pasture*’: ca. 20% van de Ghanezen zit in het buitenland (waarvan ca. 15.000 in de Bijlmer...).

Er is voor Afrikaanse begrippen een goed wegensysteem (althans in het deel van het land waar ik geweest ben en dan beperkt tot de ‘grote’/doorgaande wegen), met weinig gaten in het asfalt. En: op de terugweg stonden we in Accra toch wel een uur in de file.

Ongeveer 12 jaar geleden is er een nieuwe onderwijswet aangenomen en sindsdien zijn de aantallen studenten aan de ca. 5 ‘public universities’ enorm toegenomen. Universiteiten zijn bij voorkeur (‘... dan worden de studenten niet zo afgeleid ...’) op een campus buiten een stad gevestigd. Ik heb aan de bekende ‘Legon University’ in Accra gezien, dat kamers in ‘campus-hostels’, die bedoeld waren voor bewoning door afzonderlijke studenten, nu door gemiddeld 4 studenten bewoond werden... Dat schijnt de normale situatie aan ook de andere ‘grote’ universiteiten te zijn.

De ‘public universities’ worden door de staat gefinancierd en heffen tot nu toe geen collegegeld (ofschoon dat lijkt te gaan veranderen). Dit ‘gratis’ zijn van de ‘public universities’ is waarschijnlijk ook de reden voor de massale toevloed van studenten. Ik heb gehoord dat er een ‘numerus fixus’ voor veel opleidingen bestaat (maar dan dus wel bij een heel hoog studenten-aantal).

Ook heb ik gehoord dat zo'n 'numerus fixus'-systeem vele mogelijkheden tot corruptie en/of vriendjespolitiek biedt; als je niet de goede vriendjes hebt, kom je er niet binnen.

Toen we op terugweg van Sunyani naar Accra in Kumasi over het terrein van de KNUST-universiteit reden, werd me verteld dat daar in verband met het grote aantal CS-studenten (een paar honderd per jaar ...) het 'praktisch' onmogelijk was om hen practica te laten doen (ik heb dit dus niet uit de eerste hand ...!).

Over het Ghanese onderwijs in het algemeen had ik voor mijn vertrek o.a. een uitspraak van Denise Clarke (medewerkster van het *International Institute for Communication and Development* in Den Haag): "... education in Ghana is too much directed on memorizing and too little on analysis and creativity...".

Langzaam is informatie- en communicatie-technologie ook in Ghana aan het oprukken. In een land waarin afstanden groot zijn en transport en communicatie grote problemen opleveren, kan ICT een belangrijke steun voor verdere ontwikkeling zijn. De Ghanese regering heeft een aantal jaren geleden de ontwikkeling van een eigen ICT-infrastructuur (inclusief onderwijs daarin) daarom tot een van haar speerpunten verklaard.

ad 2) Het CUCG (*Catholic University College of Ghana*)

Het CUCG bestaat nog geen 2 'academische jaren'. Ze zijn officieel gestart op 10 maart 2003 en nu via een 'inhaalslag' bezig om in een normaal academisch jaar-ritme terecht te komen. Hun tweede academische jaar loopt van november 2003 tot juli 2004.

Ze zijn aan de slag gegaan met 3 faculteiten ('*Information and Communication Sciences and Technology*' [ICST], 'Economics and Business Administration' [E&BA] en 'Religious Studies' [RS]) die in eerste instantie een opleiding tot op *Bachelor* [BSc of BA]-niveau moeten geven. Later zouden andere faculteiten erbij kunnen komen.

Bij het 1e ['algemene'] jaar zijn in totaal ca. 50 studenten begonnen en in het 2e jaar ca. 40. In het 2e jaar van ICTS trof ik 21 studenten aan en in het [nu] 1e jaar zijn dat er een stuk of 14. De huidige aanmeldingscijfers voor komend jaar suggereren, dat er komend jaar flink méér studenten dan dit jaar zullen beginnen (de PR was afgelopen jaar zwak, vertelde men me...).

De Ghanese RK-bisschoppen hebben in het 'college van bestuur' (de *board*) een belangrijke stem; de Ghanese kardinaal is voorzitter van dat bestuur.

De management-samenstelling van het CUCG was de afgelopen maand ietwat onduidelijk, maar is nu teruggekeerd naar de oude situatie van vóór die maand (er ligt een verschil van mening over hoe voortvarend of net consoliderend men te werk moet gaan).

De rector ('president') is Mike Schultheis (een energieke vent, die de dag na mijn vertrek 72 jaar is geworden [een USA-jezuïet en voor een aantal jaren in deze functie, resp. in dit project geplaatst] en aangezocht vanwege zijn onderwijsorganisatie-ervaring in Afrika; zo werkte hij o.a. een aantal jaren bij de 'katholieke universiteit van Mozambique').

Bij doorpraten met Rev. Sam Batsa (fondswervings- en PR-verantwoordelijke van de CUCG) over het 'waarom' van een katholieke universiteit, kreeg ik een aantal argumenten te horen. Daarbij zat de huidige overbevolking aan de 'public universities' en het nemen van haar verantwoordelijkheid door de RK-kerk om een steentje bij te dragen aan het verminderen van die overbevolking. Daarnaast vertelde hij, dat de Ghanese bevolking een groot vertrouwen had en heeft in de kwaliteit van het onderwijs van de katholieke (primary en secondary) missie-scholen en dat ze daarom ook erop zou vertrouwen, dat het onderwijs aan de *Catholic University of Ghana* van betere kwaliteit zou zijn, dan dat aan de publieke universiteiten. Ik kan me voorstellen, dat de redenen die pakweg 80 jaren geleden leidden tot het oprichten van de KUN (was dat niet iets van 'verheffen van het katholieke volksdeel'?; denk aan de diverse katholieke politici die in Nijmegen studeerden) ook ginds een rol spelen.

Formeel gegeven redenen voor het starten van een katholieke universiteit zijn bijv. te vinden in een persverklaring, gedaan op 15 januari 2003 door de Ghanese aartsbisschop.

In verband met het 'private' karakter van de CUCG, wordt het niet door de staat gefinancierd. Financiering gebeurt via enerzijds grote inzamelcampagnes -al dan niet via collectes in de kerken- onder het RK-bevolkingsdeel en door het heffen van collegegeld aan de studenten. Dat lag dit jaar op € 1600 per jaar, maar is voor volgend jaar verlaagd naar € 1200 per jaar. Als je dit bedrag vergelijkt met het minimumloon van ca. 1 Euro per dag, dan kom je snel op de gedachte dat het dus wel kinderen van een elite moeten zijn, die op zo'n private universiteit kunnen studeren. Toch denk ik, dat je dat niet zo mag stellen. Heel veel Ghanezen hebben immers een of meer familieleden in het buitenland zitten en ik vermoed dat uit die hoek heel wat ondersteuning komt om een neefje of nichtje te laten studeren. Vanwege de bestaande numerus fixus bij de public universities is zo'n constructie soms de enige manier om neef/nicht toch aan een studieplek te helpen.

Een voordeel van dat 'katholiek' zijn van de CUCG is beslist het volgende. Ik had ginds in kranten gelezen en van mensen gehoord, dat er op scholen en universiteiten flink wat corrupte docenten zijn, die bijvoorbeeld heel creatief aan studenten aanbieden om -tegen betaling- net vóór het tentamen nog een extra informatief college te houden en dan alleen die studenten binnenlaten die inderdaad betalen. Toen ik aan de decaan vroeg hoe hij en/of het bestuur van de universiteit zouden reageren als een geval van corruptie door een docent hen ter ore zou komen, antwoordde hij onmiddellijk met: "*It would be seriously dealt with. The catholic clerics would not allow this!*"

ad 3) De ICTS-faculteit van het CUCG

In het 'computer lab' staan ca. 25 pc's, waarvan ca. de helft aangesloten op een netwerk. Het zijn allemaal 2^e hands computers afkomstig uit Europa of Noord-Amerika en van vele verschillende merken, met meestal 64 MB RAM en ca. 300 MHz kloksnelheid en een 4 GB harde schijf.

Ze zijn òf door een Ghanees bedrijf (uit de hoofdstad Accra of uit de tweede stad Kumasi) òf door de -naar eigen zeggen- 'self made' systeembeheerder geïnstalleerd en zodanig volgepropt met software [alles illegaal], dat ze nauwelijks vooruit te branden zijn. (Toen ik een keertje een MSWord-bestandje met 1 of 2 kantjes tekst wilde inladen, had die pc daar ca. 5 minuten voor nodig; bij opvragen van de systeeminfo bleek, dat Windows Millennium geïnstalleerd was bij 64 MB RAM, waarvan nog maar ca. 200 kB vrij bleek te zijn. Het systeem stond dus constant te swappen van RAM naar disk. Toen begreep ik ook, waarom de systeembeheerder klaagde over het zo snel kapot gaan van die 'oude' harde schijven ...)

De systeembeheerder heeft enorm veel [illegale] software op de pc's geïnstalleerd, liefst van de laatste, dus extra ruimtevreterende, versie en met het motto: 'Misschien wordt dit in de toekomst wel gebruikt.' Zo staat de gehele Microsoft Visual Studio erop en ook allerlei internetsoftware, terwijl er nog geen internetaansluiting is. Die pc waar ik achter was gaan zitten, klaagde over te weinig resterende schijfruimte; andere pc's hadden hetzelfde...

Dankzij wat informatie per email van Wim Janssen (van C&CZ) kon een deel van een harde schijf van een server-machine Read-Only voor het oppakken van cursus-materiaal ter beschikking van studenten worden gesteld [de systeembeheerder was daarvóór bang voor virusinfectie van de server]. Door Wim opgestuurde Engelstalige instructies voor het maken voor elke student van een apart werkgebied, zijn momenteel ginds aanwezig.

De decaan van de ICTS-faculteit is David Yeboah-Amankwah (een Ghanees van 69 jaar, gepromoveerd (hoge energie) fysicus aan het MIT en met veel onderwijs en [deels?] research ervaring in zowel Ghana als 'het buitenland' o.a. in Botswana en Papoea Guinea). Harde werker, maar weet eigenlijk niet veel van Informatica af ...

De docenten zijn bijna allen part-time gecontracteerde docenten van de KNUST-technische universiteit van Kumasi (op 130 km afstand). Vanwege vaak voorkomende transportproblemen komen ze vaak te laat of zelfs niet; hun arbeidsmoraal ligt duidelijk anders dan in Nederland op prijs wordt gesteld ... Dat zou de reden zijn, waarom ze geen practicum (/praktische opgaven) aan de studenten geven.

ad 4) Onderwijs aan het CUCG : beleid, problemen/beperkingen, wensen

Pratend met de ICTS-decaan over het onderwijsbeleid was het toch moeilijk om iets over gewenst 'academisch niveau' te bespreken. Hij gebruikte eerst het woord 'vocational' maar voegde daar toch snel aan toe: "...with good theoretical basis. To get employment, but to be able to grow..". De decaan zelf was niet zo geïnteresseerd in vragen over 'Hoe brain drain te voorkomen?' [maar hij heeft zelf minstens 17 jaar in het buitenland gewerkt...]

Ik herinner me, dat er ergens wordt gesteld, dat hun curriculum zodanig moet zijn, dat ook studenten die bijvoorbeeld na een of twee jaren stoppen, in staat moeten zijn om met de opgedane kennis een baan te vinden.

De decaan zelf is gepromoveerd aan het MIT, een relatief kleine universiteit met wereldfaam. Gezien het 'private' karakter en het geheven collegegeld zal de CUCG-ICTS ook wel klein blijven, maar de decaan [waarschijnlijk vanuit zijn MIT-achtergrond] zag dan graag, dat de ICTS-opleiding van hoge kwaliteit zou zijn.

Ook gezien de situatie bij ICTS-opleidingen aan andere Ghanese universiteiten, zou dit kwaliteits-idee iets zijn, wat m.i. beslist steun uit Nijmegen verdient.

Een mooi idee bij de CUCG is, dat zij hun onderwijs willen baseren op '*Problem Based Learning*'. Vanuit Noord-Amerika zouden ze daarvoor van een organisatie ondersteuning krijgen. Omdat ik me bewust, dit ook op aanraden van de rector, gedurende de eerste 2 weken van mijn verblijf ginds beperkte tot het geven van mijn eigen cursus, kwam ik er pas in de laatste 2 weken achter, dat de praktijk edoch flink anders blijkt te zijn.

Van een Nederlander (ex BIK (?) uit Nijmegen) die er werkt, hoorde ik een inschatting, dat bij zijn EBA-faculteit waarschijnlijk zo'n 2/3 van de docenten zich bij hun vakken beperkte tot het geven van theorie en dat bij de ICTS-faculteit dat deel nog hoger zou zijn... Dat betekent dus programmeeronderwijs zonder dat studenten opdrachten krijgen waarvan ze hun uitwerking achter een pc moeten programmeren en testen...

Ook de op dit moment schijnbaar bestaande tendens tot het geven van hoge cijfers en het laten slagen van zoveel mogelijk studenten [als ze ten minste hun collegegeld betaald hebben], draagt mijns inziens niet erg bij aan het bereiken van een hoog kwaliteitsniveau.

Tijdens de door mij verzorgde SA&D-2-cursus viel me vaker op, dat zeer velen van hen analogieën niet konden zien, noch toepassen (in concreto: dat ze besproken voorbeelden van conversie van data-modellen niet konden toepassen in analoge situaties). Kortom: problemen met abstraheren. Over de precieze oorzaak hiervan kan ik slechts gissen, maar het zal ongetwijfeld deels ook te maken hebben met een gebrek aan oefening bij andere vakken. Ook bleek dat het merendeel van de studenten stringwaarden en numerieke waarden met elkaar probeerden te vergelijken. Zo leverde een nadere analyse van hun tentamenuitwerking op, dat meer dan de helft van hen (11 van de 21) bij de SQL-queries stringwaarden met numerieke waarden vergeleken. Als ze ietwat serieus geprogrammeerd hadden, dan zou het verschil tussen stringwaarden en numerieke waarden toch als het ware in hun bloed moeten zitten!

Bij navragen bleek, dat ze bij een eerder gevolgde cursus 'Programmeren' slechts één keer een stukje code uit een gebruikte 'tutorial' op een van de aanwezige computers hebben

ingevoerd en hebben laten uitvoeren. ‘Echte’ programmeer-opdrachten hebben de studenten daarbij nooit gehad.

Een ietwat absurde ervaring had ik op mijn laatste ochtend in Sunyani. Ik zat in de ‘guest lecturer’s room’ nog wat administratieve dingen af te ronden, toen een mij nog onbekende Ghanese docent binnen kwam. We stelden ons aan elkaar voor en ik hoorde van hem dat hij het vak ‘Datastructuren’ (lijsten, bomen e.d.) gaf. Toen ik zei dat dat een leuk vak was om programmeer-opdrachten bij te geven, antwoordde hij, dat hij dat niet deed omdat de studenten zo weinig programmeer-ervaring hadden. Een paar uren later hoorde ik dat net hij de docent was, die het inleidende programmeer-vak had gegeven ... juist ja, zonder practicumopdrachten erbij... .

In verband met het voorgaande is mijn inschatting, dat personele ondersteuning vanuit Nijmegen zich op basisvakken in de eerste jaren van de opleiding zou moeten richten, waarbij als focus geldt, dat de studenten, maar ook directie en andere docenten, doordrongen moeten worden van het feit dat behandelde theoretische concepten verwerkt en uitgediept moet worden via ‘practicum-opdrachten’. Een voorwaarde hierbij is dan wel, dat hun curriculum een dergelijke aanpak mogelijk moet maken.

Op hun huidige curriculum had ik al vóór mijn vertrek naar Ghana van een aantal mensen van het KUN-NIII, maar ook van de ICTS-decaan van de (katholieke) Martyrs University of Oeganda, een reactie op hoofdlijnen gevraagd (zie mijn website).

Na aankomst bleek, dat er voor volgend jaar al een nieuw concept-curriculum lag, ontwikkeld door de Ghanese decaan. Een accreditatie-commissie had hem/hen duidelijk gemaakt, dat ze met dat eerste curriculum toch geen gewenst academisch niveau zouden kunnen bereiken.

Dat nieuwe concept-curriculum (zie eveneens mijn website) ondervangt een flink deel van de door mij meegenomen reacties-op-hoofdlijnen.

Ik heb ondertussen al aan een aantal mensen gevraagd om een reactie op dat nieuwe curriculum te geven. Met mijn ervaring ginds ben ik zelf geneigd om alvast te zeggen:

- Er is weer een hele trits programmeervakjes opgevoerd (elk van 3 points; dus pakweg 80 studie-uren) in steeds weer een andere programmeertaal. Dit leidt waarschijnlijk weer tot zo'n situatie waarin een docent zich beperkt tot wat theorie op het bord.... Ik zou dan zelf zeggen:
 1. Gebruik in eerste instantie eenzelfde programmeertaal om de studenten [inclusief een heleboel, door de docent (!) verplicht op te nemen practicumopdrachten] in die verschillende vakjes echt te leren programmeren. Dat dan allemaal in bijv. C++ of een andere gangbare programmeertaal zijn. Dat moet in totaal toch zeker voor 9 points zijn (liever 12...). Pas daarna eventueel kan b.v. met Visual Basic op andere programmeeraspecten worden ingegaan.
 2. Gooi een aantal zaken uit de natuurkunde en/of wiskunde eruit om tijd voor basale informatica-vakken, zoals programmeren dus, mogelijk te maken.
- Ook zou ik het geheel zodanig opzetten, dat men niet [zoals nu in een aantal ‘begin’-vakken zoals System Analysis & Design] begint met ‘organisatorische bespiegelingen over hoe zaken te organiseren’ waarbij het gaat over zaken, zoals informatiesystemen, waarvan de studenten niet/nauwelijks weten hoe je die maakt. Ik zou zeggen: laat hen eerst eens concreet stoeien met databases en informatiemodellering, vóóordat je begint te praten over hoe je het werk organiseert. Dit zou ook beter stroken met het door hen geformuleerde beleid, dat studenten, ook als ze eerder ophouden met hun studie, met de opgedane kennis een baan zouden moeten kunnen vinden.

De decaan heeft me gevraagd eens goed te kijken naar de voorgestelde inhoud van de vakken over “Software Analysis and Design” en “Databases” en de benodigde aanpak daarbij en zonodig een alternatieve formulering daarvoor op te stellen.

ad 5) Behoeften aan ondersteuning/samenwerking

Van de kant van de CUCG en de ICTS-faculteit wil men graag ondersteuning vanuit het NIII. De decaan van de ICTS-faculteit, gaf dit als volgt aan (ik citeer uit een verslag van een gesprek met hem):

As you declared: in your opinion, support could be in the following ways:

1. *physical: hardware (computers);*
2. *personal: lectures; preferably for a whole semester, or half of a semester (6 weeks);*
3. *in future: specialized training (in Nijmegen?) for some students or staff;*
4. *books on computer science;*
5. *software: any software for educational purposes.*

There is a great need for staff; this is a young university and it will take time to get staff that is competent and prepared to stay.

Van de kant van de systeembeheerder (Sam Gati) kreeg ik voor benodigde en dringend gewenste reserve-onderdelen het volgende lijstje mee:

- network cards (PCI); Windows 98 compatible
- modem cards (PCI); US Robostic (?)
- hard disks (4-10 GigaBytes); IDE
- RAM-memory; (SIMM/DIMM/DDR)
- for upgrading: motherboards; ATX (?) P-III with processors and memory;
- floppy drives; 1.44 MB

ad 6) Conclusies en aanbevelingen

Met de mij bekende informatie, die ik hiervoor zo goed mogelijk heb proberen weer te geven, is mijn inschatting, dat er op korte termijn geen *gelijkwaardige* samenwerkingsrelatie tussen KUN-NIII en CUCG-ICTS kan ontstaan; op langere termijn is dat misschien wel mogelijk. Gedurende de eerste jaren kan dat alleen een *ondersteuningsrelatie* vanuit het NIII zijn, waar docenten en misschien ook Nijmeegse studenten op een interessante en zinvolle wijze bij betrokken kunnen zijn.

Zo'n *ondersteuningsrelatie* vanuit het NIII heeft alleen zin en toekomst, indien CUCG-ICTS in woord en daad inzet op een kwalitatief goede opleiding.

Gezien de doelstellingen van de CUCG en de moeilijke situatie waarin ze momenteel verkeert, is het de moeite waard om voor een termijn van pakweg 3 jaren een essentiële ondersteuning vanuit het NIII te bieden.

Uiteraard hoort er een projectmatige beschrijving met doelen en tussentijdse evaluaties bij en zal met de CUCG over deze voorstellen en aanpak in overleg moeten worden getreden.

Ondersteuning zal zeker ook in de vorm van 'personele' docent-ondersteuning gegeven moeten worden voor cursussen in de eerste jaren van hun ICTS-opleiding.

Essentieel daarbij is om te pogen binnen de ICTS-faculteit een cultuuromslag te laten plaatsvinden van welhaast 'alleen theoretisch gegeven cursussen' naar cursussen waarbij behandelde theorie door de studenten daadwerkelijk verwerkt wordt door hen die theorie te laten toepassen via praktische programmeer-, modelleer- en andersoortige opdrachten. De door de CUCG met de mond beleden '*problem based learning*'-aanpak kan dan ook daadwerkelijk, ook al is het niet in 'zuivere vorm', gebruikt worden om de studenten zich de cursusstof te laten eigen maken.

Ik denk hier aan 3 'doceerverblijven' per jaar in basisvakken als 'programmeren' en 'informatiesysteem-ontwikkeling'. Voor CUCG-ICTS zou het ideaal zijn om zulke doceerverblijven een semester te laten duren, maar vanuit KUN-NIII lijkt een verblijf voor telkens pakweg 4 weken haalbaarder... .

Indien we er in die 3 jaren in slagen zo'n 'cultuuromslag' te helpen plaats vinden, kan hopelijk gekeken worden naar een gelijkwaardiger vorm van samenwerking.

Wellicht dat er ook in beperkte vorm mogelijkheden zijn om Nijmeegse NIII-studenten ginds onderzoek te laten doen naar de wijze waarop in situaties zoals die voorkomen in Ghana omgegaan wordt met informatica-toepassingen en -onderwijs, wat mogelijkheden en problemen zijn en wat er voor alternatieven kunnen worden toegepast en/of ontwikkeld.

Winstpunten voor het NIII aan zo'n samenwerking/ondersteuning kunnen vastzitten, kunnen m.i. punten zijn op zowel docent-, student- als instituuts-niveau, als ook een profilering en naar studenten toe een voorbeeldfunctie kunnen opleveren.

Indien onze faculteit overgaat tot een gestructureerde 'samenwerkingsrelatie' [lees ondersteuningsrelatie], zal het Nijmeegse College van Bestuur zeer waarschijnlijk de helft van de onkosten voor 'doceerverblijven' voor haar rekening nemen.

Een optie kan zijn om te proberen een 'driehoeksrelatie' aan te gaan door ook de ('Catholic') *Martyrs University* in Oeganda bij deze ondersteuning te betrekken. De decaan van de ICTS-faculteit van die *Oegandese* universiteit heeft voor zo'n constructie belangstelling getoond. Ik heb bij geruchte gehoord, dat i.g.v. zo'n constructie, verdere financiering gemakkelijker is ...

ad 7) [te verwachten] Leefomstandigheden/opvang voor gastdocenten

Een van de eerste dingen die in geheel Ghana zullen opvallen is, dat je bijna steeds met uiterst vriendelijke mensen te maken hebt. Als je bijvoorbeeld door Sunyani rondloopt, dan hoor je daar vaker mensen verrast als groet een opmerking maken van 'obroni' (blanke), maar verder wordt er niet aan je geplakt en als je met hen in gesprek raakt, gaat dat altijd op een heel prettige manier.

De plaats Sunyani heeft zo zijn beperkingen. Ik had van tevoren wel verschillende cijfers over het inwoneraantal gezien. Een genoemd ca. 140.000 heeft waarschijnlijk met dorpen en platteland eromheen te maken gehad. Misschien is een getal tussen de 20.000 en de 40.000 reëler. Het heeft een centrum met één wat hoger gebouw (6 of 7 verdiepingen hoog) maar voor de rest is het laagbouw van één, twee of hooguit drie verdiepingen. Het barst er van de winkeltjes en kraampjes waar van alles en nog wat verkocht wordt. Het leven is er, althans voor iemand uit Euro-gebied, uiterst goedkoop (zeker na de devaluatie van 2-3 jaren geleden).

Je kunt verwachten 'ergens' ondergebracht te worden. Zo zat ik zelf op het 'Catholic Secretariat' in het huis waar ook de 'vicaris generaal' en drie andere geestelijken wonen en waar ik gewoon aan kon schuiven bij de maaltijden. Vuile was werd voor me gedaan e.d.. Ik had er een kamer van ca. 4*4 meter met daarnaast een ruime badkamer. Ventilator en zelfs airconditioning was aanwezig. Voor transport van en naar de universiteit werd gezorgd; iemand kwam me steeds met een busje of een auto ophalen. De enkele keer dat dat transport niet kwam opdagen, kon ik gemakkelijk een (spotgoedkope) taxi krijgen.

Op mijn vraag of ook 'stellen' zouden kunnen worden gehuisvest, werd door de decaan geantwoord, dat daar over gepraat zou kunnen worden.

Voor een prettige tijd in Ghana is beslist vereist, dat je een beetje flexibiliteit kunt opbrengen (dingen lopen wel eens wat anders dan eerder gepland/afgesproken was...).

Over andere zaken als gezondheid, geld e.d. kan ik desgewenst mondelinge toelichting geven

Nijmegen, 31 mei 2004

Ger Paulussen